

Kestävyysraportointi sääntelyriskinä pk-yrityksille

23.12.2025

Kestävyysraportointi, joka on yritysten raportointia ympäristöön, hallintotapaan ja sosiaaliseen vastuuseen liittyvistä seikoista, on tällä hetkellä Euroopan Unionin alueella pakollista vain suurimmille yrityksille (EU, 2022). Vaikka tämänhetkinen sääntely ei siis suoraan velvoita pk-yrityksiä kestävyystietojen raportointiin, voimassa oleva sääntely voi aikaansaada pk-yrityksille paineita tähän liittyen. Pk-yritysten onkin tärkeää olla tietoisia kestävyysraportointiin liittyvästä sääntelystä ja sääntelyn mahdollisista vaikutuksista niiden omaan liiketoimintaan. Tämänhetkiset säädökset edellyttävät raportointivelvollisten yritysten raportoivan kestävyystietoja ei pelkästään omasta toiminnastaan, vaan koko arvoketjustaan (EU, 2022). Sääntely kohdistuu siis arvoketjuun eikä yksittäiseen yritykseen (vrt. Salminen & Rajavuori, 2019). Arvoketjuun kuuluvat kaikki ne toimijat, jotka jollain tavalla osallistuvat yrityksen liiketoimintaprosessiin raaka-aineen hankinnasta valmiin tuotteen tai palvelun myyntiin asti. Kestävyysraportointidirektiivissä (EU, 2022) arvoketju määritellään seuraavasti: ”Raportoitavissa kestävyystiedoissa olisi myös otettava huomioon lyhyen, keskipitkän ja pitkän aikavälin aikahorisontit, ja niiden olisi sisällettävä soveltuvin osin tietoja yrityksen koko arvoketjusta, mukaan lukien tapauksen mukaan sen omat toiminnot, sen tuotteet ja palvelut, sen liikesuhteet ja sen toimitusketju.” Omassa kestävyysraportissaan raportointivelvolliset yritykset ovat siis velvoitettuja kertomaan kaikkien omaan arvoketjuunsa kuuluvien yritysten, esimerkiksi alihankkijoiden, toiminnasta. Osana tällaisen raportointivelvollisen yrityksen arvoketjua raportointivelvoitteet voivat tulla siten koskemaan myös alihankkijoina toimivia pk-yrityksiä. Pk-yritysten tulisikin tunnistaa arvoketjuun kuulumisen mukanaan tuomat mahdolliset velvoitteet kestävyystietojensa raportointiin. Näiden raportointivelvoitteiden lisäksi asiakkailla ja myös muilla sidosryhmillä voi olla tämän sääntelykehikon ulkopuoleltakin kumpuavia odotuksia pk-yritysten toimintaa kohtaan kestävän toiminnan eri osa-alueilla, joista odotuksista on yritysten hyvä olla tietoisia (mm. Fischer ym., 2020). Vastuullisuusraportointi ei toki ole pelkkiä velvoitteita ja odotuksia, vaan

vastuullisuusraportointi voi tuottaa myös hyötyjä sen laatijalle (OP Ryhmä, 2025; Castilla-Polo & Guerrero-Baena, 2023). Yritysten näkökulmasta kestävyysraportointiin liittyvään sääntelyyn, kuten kaikkeen muuhunkin sääntelyyn, voi liittyä riskiä, jota yritysten tulisi valitsemallaan tavalla hallita. Tämä sääntelyriski (mm. Knieps & Weiss, 2008) on yksi liiketoiminnan riskeistä, jonka olemassaolo tulee siis tiedostaa. Sääntelyriski voi realisoitua, mikäli yritys ei tunne itseään suoraan tai välillisesti koskevaa sääntelyä. Yritys ei ehkä huomioi liiketoiminnassaan säädöksistä mahdollisesti seuraavia velvoitteita, rajoitteita tai seurauksia, tai ei osaa ennakoida sääntelyssä tapahtuvien muutosten vaikutuksia omaan toimintaansa. Kestävyysraportointiin liittyvät säädökset muodostavan yhden tällaisen sääntelykehyksen, josta myös pk-yritysten tulisi olla tietoisia huolimatta siitä, että tämä sääntely ei suoranaisesti niihin tällä hetkellä kohdistukaan.

Miten yrittäjät näkevät vastuullisuuden ja kestävyysraportoinnin?

Viime vuoden aikana osana Töysän säästöpankkisäätiön tutkimusrahaston rahoittamaa hanketta haastattelin kymmentä eteläpohjalalaista alihankintayritystä niiden vastuullisuuskäsitteistä ja ajatuksista kestävyysraportointiin liittyen. Haastatteluissa kävi ilmi, että sekä kestävyysraportointi että vastuullisuus ja kestävyys olivat käsitteinä melko vieraita yrittäjille: asia ei ollut tullut vielä yrityksille konkreettisesti eteen esimerkiksi asiakkaiden taholta eikä yrityksille ollut tullut pyyntöjä raportoida omasta toiminnastaan esimerkiksi rahoittajille tai omien arvoketjujensa eri toimijoille (vrt. Lawrence ym., 2006). Haastatelluilla yrittäjillä oli erilaisia käsityksiä siitä, mitä vastuullisuudella ja kestävyydellä tarkoitetaan (vrt. Fischer ym., 2020). Vastuullisuutta saatettiin ajatella pelkästään yritysten välisten sopimusten tai lainsäädännön noudattamisena (esimerkkeinä verotukseen tai työsopimuksiin liittyvä lainsäädäntö) (vrt. Knuutinen, Reijo, 2018) tai vastuina, jotka liittyvät myytäviin tuotteisiin tai palveluihin. Erään haastateltavan mukaan vastuullisuudella ja kestävyydellä täytyi aina olla jokin liiketoimintakytkös ja näistä toimista tuli olla hyötyä liiketoiminnalle. Ilman tätä kytköstä ja hyötyä vastuullisuutta tai kestävyyttä ei tämän haastateltavan mukaan kannattanut huomioida yrityksen toiminnassa. Monessa yrityksessä vastuullisuus ja kestävyys näkyivät kuitenkin liiketoiminnassa, vaikka tehtyjä toimia ei ehkä osattu luokitellakaan kestävyyden otsikoiden alle kuuluviksi toimiksi. Haastatteluissa selvimmin esiin tuli taloudelliseen kestävyyteen liittyviä ajatuksia ja toimenpiteitä, kuten esimerkiksi toiminnassa huomioitu kustannustietoisuus. Kestävyysraportointisäännösten sisältöä lähellä olevia ajatuksia kestävyydestä ja vastuusta oli myös niillä yrityksillä, jotka näkivät vastuullisen toimintansa liittyvän tuoteturvallisuuteen tai tehokkaaseen raaka-aineiden ja energian käyttöön. Ympäristövastuu oli erään haastateltavan sanoin ”itsestäänselvyys, jota ei aina muisteta edes mainita”. Haastateltujen yritysten joukosta löytyi myös yritys, jossa kestävyys oli otettu osaksi liiketoimintaa ja kestävää toimintaa tavoiteltiin YK:n Agenda 2030:n (United Nations, ei pvm) mukaisten tavoitteiden avulla. Haastatteluissa esiin noussut vastuullisuuteen ja kestävyyteen liittyvä toiminta näyttäytyi kuitenkin pääsääntöisesti lähtökohdiltaan rationaalisena, yrityksen omia tavoitteita palvelevana toimintana.

Yrittäjien käsitykset ja sääntelyriski

Sillä, miten kestävyys ja vastuullisuus yrityksissä käsitetään, on merkitystä, koska kestävyyden ja vastuullisuuden käsitteet ohjaavat yrityksessä tehtäviä kestävyys- ja vastuullisuustekoja. Mikäli kestävyys ja vastuullisuus käsitetään vain lainsäädännön (vrt. Knuutinen, Reijo, 2018) tai yritysten välisten sopimusten noudattamisena, vaarana on, että laajempien vastuullisuus- ja kestävyyskäsitysten mukaiset teot jäävät tekemättä. Samoin voi käydä, jos kestävyys- ja vastuullisuustekojen tahdotaan aina olevan yrityksen itsensä kannalta rationaalisia ja yrityksen omaa liiketoimintaa hyödyntäviä (vrt. Anttiroiko, 2004). Mikäli pk-yritys kuuluu osaksi suuremman asiakasyrityksen arvoketjua ja näiden kahden yrityksen käsitykset kestävyydestä ja vastuullisuudesta eroavat suuresti toisistaan, pk-yritys voi olla valmistautumaton vastaamaan asiakasyrityksensä vastuullisuuteen ja kestävyyteen liittyviin odotuksiin. Tämä taas voi pahimmillaan johtaa pk-yrityksellä asiakasmenetyksiin, kun raportointivelvolliset yritykset vaihtavat alihankkijansa sellaiseen, joka pystyy tuottamaan raportointivelvollisen yrityksen omassa raportoinnissaan tarvitsemat tiedot (mm. OP Ryhmä, 2025). Jo tarjouskilpailuun mukaan pääseminen voi edellyttää pk-yritykseltä raportoituja kestävyystietoja. Riski voi liittyä myös rahoitukseen pankkien ja muiden rahoittajien vaatiessa oman päätöksentekonsa pohjaksi tietoja yrityksen kestävyydestä (vrt. Euroopan komissio, 2018). Yrityksellä tulisi siis olla selvitettynä, mikä on kestävyysraportoinnin kannalta olennainen raportoitava tieto (ns. kaksoisolennaisuus pohjana) (EU, 2022), luotuna prosessit ja järjestelmät tarvittavan tiedon keräämistä varten ja mietittynä, miten ja missä muodossa tarvittava tieto raportoidaan. Raportointivelvolliset yritysasiakkaat ja rahoittajat eivät ole ainoita sidosryhmiä, jotka ovat mahdollisesti kiinnostuneita yritysten kestävyystiedoista. Näillä tiedoilla voi olla merkitystä esimerkiksi kuluttaja-asiakkaille, työntekijöille tai sijoittajille, joiden päätöksenteossa kestävyydellä ja siihen liittyvillä teoilla voi olla merkitystä (Lawrence ym., 2006). Kestävään toimintaan, tai lähinnä sen puutteeseen, liittyy myös maineriski, joka toteutuessaan voi pahimmillaan olla yrityksen liiketoiminnan loppu (vrt. Nobanee ym., 2021). Kestävyysraportointi jo itsessään on myös riskienhallintaa. Raportointiaan varten yritys kartoittaa omia riskejään niin ympäristöön, sosiaalisiin seikkoihin kuin hallintotapaankin liittyen (EU, 2022) samalla joutuen päättämään, miten näihin havaittuihin riskeihin yritys haluaa tai pystyy vastaamaan. Tietämättömyys omaa toimintaansa koskevasta sääntelystä, kuten kestävyyteen ja vastuullisuuteen liittyvistä säädöksistä, voi siis olla riski yrityksen liiketoiminnalle monin eri tavoin.

Sääntely on jatkuvaa muutosta

Kestävään toimintaan liittyvän sääntelyn tarkoituksena on EU:n alueella mm. vähentää kasvihuonekaasujen päästöjä, turvata luonnonpääomaa ja lisätä ihmisten hyvinvointia (EU, 2022). Yksittäisen pk-yrityksenkin tulisi seurata tätä sääntelyä, jotta yritys pysyy selvillä niin lainsäätäjän vaatimuksista kuin sidosryhmien odotuksista omaa toimintaansa kohtaan. Kestävän toiminnan ei tulisi kuitenkaan olla pelkästään historiatietojen raportointia siitä, miten yritys on toiminut raportoitavien seikkojen suhteen, vaan kestävä toiminta tulisi integroida osaksi yrityksen strategiaa parantamaan toimintoja, antamaan kilpailuetua ja mahdollistamaan yrityksen olemassaolon myös pitkällä tähtäimellä (Castilla-Polo & Guerrero-Baena, 2023)
. Kestävyysraportointisääntely on EU-tasoista sääntelyä, joka on tätä kirjoitettaessa muutoksessa, vaikka elämme vasta toista nykyisten raportointisäännösten mukaista raportointivuotta. Euroopan parlamentti

hyväksyi 16.12. ns. Omnibus-ehdotuksen, jonka tarkoituksena on yksinkertaistaa ja helpottaa yritysten kestävyysraportointiin liittyviä velvoitteita (Euroopan Parlamentti, 2025). Muutoksia on ehdotettu mm. kestävyysraportointidirektiiviin (CSRD) ja kestävyysraportointistandardeihin (ESRS) antaen samalla lisää painoarvoa pk-yrityksille tarkoitetuille vapaaehtoisille kestävyysraportointistandardeille (VSME). Mitä seurauksia mahdollisilla muutoksilla on pk-yrityksille, sitä ei vielä voi arvioida. Mutta sääntelyriskiä hallitakseen pk-yritystenkin on siis hyvä seurata, mitä tulevat muutokset ovat ja mitä mahdolliset muutokset tarkoittavat pk-yritysten kestävyysraportointivelvoitteiden kannalta.

Artikkeli on kirjoitettu osana Tilitoimistot ja pk-yritysten vastuullisuusraportointi -hanketta, joka on saanut Töysän Säästöpankkisäätiön tutkimusrahaston rahoituksen.

Tuulia Potka-Soininen
KTT, KLTYliopettaja Tuulia Potka-Soininen on laskentatoimen yliopettaja, jolla on pitkä käytännön kokemus laskentatoimesta, yritysten raportoinnista ja eettisistä kysymyksistä, joita on esimerkiksi tullut vastaan hänen aiemmalla urallaan tilintarkastajana. Väitöskirjan aiheena hänellä oli yritysten sääntely verotuksen näkökulmasta.

Lähteet

Anttiroiko, A.-V. (2004). Yhteiskuntavastuu ja sen määrittelyprosessi. Teoksessa R. Järvinen (Toim.), *Yhteiskuntavastuu : Näkökulmia yritysten ja julkisyhteisöjen.* Tampere University Press. Castilla-Polo, F.& Guerrero-Baena, M. D. (2023). The business case for sustainability reporting in SMEs: consultants' and academics' perceptions. *Sustainable Development, 31*(5), 3224-3238. doi:https://doi.org/10.1002/sd.2576

14. (14. 12 2022). Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2022/2464, CSRD-direktiivi.

Euroopan komissio. (2018). *Kestävän kasvun rahoitusta koskeva toimintasuunnitelma.* https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/HTML/?uri=CELEX:52018DC0097&from=MT#footnote29 Euroopan Komissio. (11. 12 2019). Delivering the European Green Deal. https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal_en Euroopan komissio. (i.a.). *Corporate sustainability and responsibility*. https://single-market-economy.ec.europa.eu/industry/sustainability/corporate-sustainability-and-responsibility_en?prefLang=fi Euroopan Parlamentti. (16. 12 2025). *Simplified sustainability reporting and due diligence rules for businesses*. https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20251211IPR32164/simplified-sustainability-reporting-and-due-diligence-rules-for-businesses Fischer, D., Brettel, M., & Mauer, R. (2020). The three dimensions of sustainability: a delicate balancing act for entrepreneurs made more complex by stakeholder expectations. *Journal of Business Ethics, 163*(1), 87-106. doi:DOI:10.1007/s10551-018-4012-1 Knieps, G., & Weiss, H.-J. (2008). *Regulatory agencies and regulatory risk.* Albert-Ludwigs-Universität Freiburg, Institut für Verkehrswissenschaft und Regionalpolitik. doi:https://hdl.handle.net/10419/47438 Knuutinen, Reijo. (2018). *Lausunto Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan verojaostolle.* Lawrence, S. R., Collins, E., Pavlovich, K., & Arunalachalam, M. (2006). Sustainability practices of SMEs: the case of NZ. *Business Strategy and the Environment*(15), 242-257. doi:DOI: 10.1002/bse.533 Nobanee, H., Alhajjar, M., Abushairah, G., & Al Harbi, S. (2021). Reputational risk and sustainability: a bibliometric analysis of relevant literature. *Risks, 9*(134),

1-21. doi:https://doi.org/10.3390/risks9070134 OP Ryhmä. (2025). *Suuryritystutkimus 2025: Rohkeaa uudistumista vai jalkoihin jäämistä?* https://www.op.fi/documents/10208/1661249/OP-Suuryritystutkimus-2025.pdf/c13c1ba8-ce2e-7fd3-6eac-a1e50d456624?t=1738591535208 Salminen, J., & Rajavuori, M. (2019). Yritysvastuulait ja ylikansallisen arvoketjun oikeudellinen käsitteellistäminen. *Lakimies*(3-4), 387-417. United Nations. (ei pvm). *Department of Economic and Social Affairs. Sustainable Development*. https://sdgs.un.org/goals